

זמ:

עין משפט
גר מצוה

שבעת ימים פרק ראשון יומא

מסורת הש"ס

(א) מלות פ"ה מ"ה מנחת
ז"ל (ב) מלות פ"ה מ"ב
ז"ל (ג) רש"י מ"ז

(א) מ"ה פ"ה מ"ה מנחת
ז"ל (ב) מ"ב פ"ה מ"ב
ז"ל (ג) רש"י מ"ז

רבינו הגאון

וחינן לה דלא אשכחן
במסכת מידות דמוכח
באמצע עורה עומד, ונתן
כל העורה היתה אורך
קפ"ז על רוב קליה מן
המורה למעבר נ"ו, לרבי
האומר רובא דמוכח
בדרום קאי מן המורה
לדרום קליה. הכסף
והמובה ס"ב, מן המובה
לטבעות ח' אמה, מקום
הטבעות כ"ד אמה, מן
הטבעות שלחן ד' אמה,
מן השולחנות לנגסין ד',
מן הנגסין לכותל העורה
ו'. ושארן מן הכסף
לכותל העורה י"ז אמה,
נמצא מן הדרום י"ז אמה
והכסף ל' אמה, וכן אמה
וחצי מן המובה הרי ס"ז
אמה וחצי אמה הוא
חצי קליה. נמצא רובה
המובה בדרום קאי, כי
הכסף בדרום של מכות
הוא, ולרבי מאן דאמר
רובה דמוכח בצפון קאי
זה השבוע, מכותל עורה
דרומי כ"ה אמה מרו
שאמר בחילמדו והמורה
אמה וחצי מן המובה,
ומ"ח אמה מקום הטבעות
והשולחנות והנגסין הרי
ס"ז אמה וחצי בצפון
נמצא רובה דמוכח בצפון
קאי, ונתחן רב אר"ב בר
אבהו ועמדה בחילוקה.

הגהות הרב"ח

(א) רש"י ר"ה מן
המחה ולטבעות. טבעות
קטנים: (ב) ר"ה והמחה
וכי שלא נמנה באן אחרו
העורף חלקו וכו' למקום
הנגסין ומקום השלחנות
כי כפי יחזקאל ה"ד:
(ג) ר"ה רובה וכו' במקום
ח' שלחנות וכו' במקום
שחי נהוטו כי ארבעה כה

מוסף רש"י

י"א אמה לצפון וי"א
אמה לדרום, עשר אמות
למנוחה שלו בני כנגד
למנוחה של היכל וי"א אמות
ממזרח היכל ולצפון ונגסין
לדרום, נמצא חצי מן כנגד
רוחב תלוי של היכל ועיני
תלוי, שהיכל תלוי כי
אמה ועיני של כל תלוי
י' אמות, והכי תתן לה
במסכת מידות (נתיב טו.)
כל העורה, בין חצי
ובין אולם ובין היכל ובין
קדשי קדשים ומזרח צ"ה,
והריבול מואה אמה, עס
כח קדשי קדשים וכו'.
וי"א אמה אחורי בית
הכפורה, וכפי יחזקאל
מזינין בעורה וכו' מנשנין
מהם לשם וכו'. כדאמרו
ביומא, ע"י קמח ב"ה.

תוס' ישנים

מזה גססין קאי ויומיה
מיוקמה שפיר:

עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י' למנוחה של רחבו: אהם עשרה
לצפון. כנגד ה' אמות הנותרים לחלל היכל מן המזוזה ולצפון
שהרי חלל היכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עיני כותל לפנותיה של
היכל וכן לדרום נמצא רחבו של מוצח ממומנס כנגד היכל וכוותליו:

ואי סלקא דעתך מדום רבי יהודה
היא וכו'. פרכא היא דקא פריך
הש"ס לרב אלא דלוקמי כרבי יהודה
ואי סתמי מדום רבי יהודה נינהו
מוצה דלמח באמצע עורה אליבא
דסתמא דמדום מי משכחת לה: כל
היקף העורה הגדולה אורך קפ"ז
ובתוך אמה היקף כנגד הבית ללד
מעריכי והאחר והמוכח במוחומו היכל
מאה אורך עס כותל אולם וחללו
וכותל היכל וחללו ואמה ערקסין
וחלל בית קדשי הקדשים ועיני כותל
מעריכי וחלל התא אחרי ועיני
כותל חיצון הכי מיפרשא במסכת
מדות ולקמן מימי לה כפרק הוי"א
לו (דף נ"ג). י"א אמה. היה מקום
פניו אחורי בית הכפורה בין כותל
התא למתל עורה: הכסף והמוכח
כו'. ולא פירש עכשיו מקום פניו
שבין כסף לכותל דרומי של עורה
ובסיפא קמי לה ועכשיו מורה והלך
מן הדרום לצפון: מן המזוזה
ולטבעות. (א) קצועים בקרקע
בבית המטבחים שלצפון המזוזה
שנותנים בהן זארי צמות כששוחטין
קדשי קדשים ששחיטמן בצפון: שלחנות. שעליהן מדיחים קדשי
קדשים: נגסין. עמודים נמוכין התקועין בקרקע ואונקליות של
בזל קצועין בהן שלחנות עולה את הבהמה להפשיט: והמוכח.
ממאה ושלישים וחמש שלה נמנה כאן (ב) ומקום השלחנות של
הולך לפרש שרחבו מפורש בספר יחזקאל (מ) אמות העורף
חלקהו חזיו לדרום בין כסף לכותל וחזיה למקום הנגסין: רובא
דמוכח בדרום קאי. לפי מנין זה שהרי חזי רחב העורה: רובא
ושבעה וחצי וכשתתן מהם מכותל לפנותי לנגסין שמונה ומן הנגסין
לשולחנות ד' הרי י"ב (ג) ומקום ד' שולחנות זו אלל זו איני פחות
מנ' והי ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נמוכות ד' בראש
ארבע נמצאו ד' זו אלל זו ברוחב הרי ע"ז ומשם לטבעות ארבע
הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן הטבעות ולמוכח ח'
הרי י"ב ומקום הנגסין י' אמות ומחאה שהוא חצי העורף הנשאר
מהיותר שלא מנה במשנה שהרי מאה ועשר אמות מנה מן הכסף
לצפון נשארו ממאה ושלישים וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו
לשלחנות ד' ונשארו כ"א אותן חלוק למקום הנגסין חזיין וחזיין
[השניה] בין כסף לכותל הרי מן המזוזה לצפון ס"ב ומחאה כשתתן

המדקק בין שקודם שירד גובהו שני אמות ומחאה נפקא ליה
שיפוטו מכנגד הפתח וא"כ הו' מצי לאוקומי כר"ש או כרבי יוסי
דלית ליה מני מוצח ממוצע כפרק קדשי קדשים אלא משום דר'
יהודה שמעיין ליה כהדיא וכו' האי גוונא איכא בפרק קדשי קדשים
(ומהו דף נ"ה): דלמך רב אלא בר
אהבה הא מני רבי יהודה היא דלמך
מוצח ממוצע וכו' ופריך ויוקמא
כרבי יוסי וכמומנוצע ומשני משום
דרבי יהודה שמעיין ליה כהדיא
ומהמס קשיא לן על פירוש רבותיו
של רש"י שפי' הא מני רבי יהודה
היא הריא דמדום דא"כ תיקשי ליה
דרב אלא בר אהבה גופיה חוקי
המס קממא דתמיד דמתן צירכו
משס עלי מחאה וכו' כרבי יהודה
ואיכו מוקי הכא סתמי דמדום
כיומיה והאמר לעיל דסתמי דתמיד
פליגי דלמדום וא"כ לוכא למימר
דסתמי תמיד ומדום כרבי יהודה
וי"ל דנללא הכי מקשה ליה שפיר
מסתמי דמדום גופייהו וממוכח
גופיה דפריך ומי מלית מוקמי לה
כרבי יהודה וכו':

עשר אמות כנגד פתחו של היכל י"א אמה
לצפון וי"א אמה לדרום נמצא מוכח ככוון
כנגד היכל וכוותליו ואי סלקא דעתך מדום
ר' יהודה היא מוכח באמצע עורה מי משכחת
ליה והתנן כל העורה היתה אורך מאה
ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלישים וחמש
מן המורה למערב מאה ושמונים ושבע
מקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה מקום
דריסת רגלי הבהנים י"א אמה מוכח שלשים
ושתיים בין האולם ולמוכח עשרים ושתיים
והריבול ק' אמה וי"א אמה אחורי בית
הכפורה ימן הדרום לצפון מאה ושלישים וחמש
הכסף והמוכח ששים ושתיים מן המזוזה
ולטבעות ח' אמות מקום הטבעות עשרים
וארבע מן המובה ארבע מן הנגסין לכותל
השלחנות לנגסין ארבע מן הנגסין לכותל
עורה ח' אמות והמותר בין הכסף לכותל
ומקום הנגסין ואי סלקא דעתך מדום ר'
יהודה היא מוכח באמצע עורה מי משכחת
ליה הא רובא דמוכח בדרום קאי
אלא

מן השלחנות לנגסין ד', תימה
דמתן במסכת תמיד פרק אמר
להם הממונה (דף נ"ג) בית המטבחים
היה לצפון של מוצח ועיני שמונה
עמודים נגסין וכו' עד שבהן תולין
ומפשיטין על השולחנות של שש
שבין העמודים והכא משמע שיש ריח ד' אמות ציניהו וי"ל הני
אחריו נינהו הני דהמס עומדים בין העמודים שבהן תולין ומפשיטין
והבהמה מונחת על השלחנות כדי שלא תהא נגררת על גבי קרקע
והיא דהכא היינו ח' שלחנות של שש דאמר פ' לא היו כופתין (תמיד לא):
שהיו מדיחין עליהן הקרביים מיהו קשיא דכפ' לא היו כופתין (שם עמוד
א) מתן הקרביים מדיחין אותם בנעוטן על שלחנות של שש שבין
העמודים אלמא דעני נמי ציני עמודים הוו קיימי מיהו ר"י
בר ברוך גרס המס בנעוטה של שלחנות שבבית המטבחים
א"נ י"ל א"ע"פ שהיו רחוקים ד' אמות קרי ליה בין העמודים
ואע"פ שרחוקים ד' אמות לא היה בהמה נגררת בארך שגוף
הבהמה גדול ומגיע לשולחנות כדאיתא בבראשית רבה (פ' ס"ה)
דכשמרכיבם כבשי המודד על הגמלים היו נגררים בארך ממלתי
במסכת תמיד יסוד רבינו רבי ברוך ז"ל:
רובא דמוכח בדרום קאי. מה שפירש"י שלמלה מכניסת הסוכב
מגולה מפתח ב' אמות לרוחב הפתח חצי אמה נגובהו אין
למחוא למה לא פירש למעלה מכניסת היסוד מיד מגולה הפתח אמה
דהדין

חמש אמות הלפנותיה של מוצח עליהם הרי חצי רוחב העורה שהוא ס"ז
של העורה ונמצא לפנות של מוצח כלה לכוף לפנות של חלל הפתח
נמצא לפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסוכב ב' אמות יעול לראות כהן
שבראש הך המשחה דרך אותן ב' אמות את פתח היכל
דרך פתח התחנות. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המזוזה של כסף
לא עלה מקרקע הר הבית אלא י"ג ומחאה ושש של גובה הסוכב הרי
התחנות. אלא לאו ר"ה היא ואיכסי ליה צמעה יתירה שמע מינה. ולפי
שמה עם מקום הנגסין הוא כלול בצומו חלק שאתה חולק כ"ה אמות
העודפים ברוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן
הכסף לכותל דרומי י"ב ומחאה והכסף והמוכח ס"ב הרי ע"ד ומחאה
לא מהן ב' אמות של כניסת היסוד והסוכב לצפון נשארו ע"ב
ומחאה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמנעו של פתח
באמצע רוחב עורה שהיא לכוף ששים ושבע ומחאה הוסיף עליהן
חמש אמות שיהיו שבעים וששים ומחאה כללתי כהן חמש אמות
של חצי הפתח הצפוני ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם
מקום הנגסין. אבל מה ששנינו כאן והמותר בין כסף לכותל ומקום
הנגסין פירש לי מורי דקד רבינו יתכן בר יהודה ז"ל שנים עשר
מן העשרים וחמש (י) בין כסף לכותל ושש עשרה למקום הנגסין
והשלחנות ומתן טעם לדבריו לפי שבין כסף לכותל מקום
פניו וכאן יש אורך חמישים של שלחנות ונגסין ומלא מחלל הפתח
מגולה חצי אמה. ולפי מגמגם לפי שהיה לתא לפרש וכוין
שלא פירש דרך אתה לחלקו לחלקין ואם נצח להרבות כאן יכיל אתה
לגלות הפתח כמה שחפוף או לכסות כמה שחפוף לפיכך טוב
לי כמו שפירשתי (א) (מלומר כן ששפת חצי רוחב היכל דרומי
כלה המזוזה והוא כנגד חלל הפתח):